

Křehká

BcA. Veronika Bijoková

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav designu oděvu a obuvi

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Veronika Bijoková**
Osobní číslo: **K11151**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Design oděvu**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Křehká**

Zásady pro vypracování:

Výtvarné zpracování a realizace finálních návrhů, cca 8-12 modelů.
Technická a teoretická příprava projektu, sběr potřebných informací,
vyhotovení práce dle zadaných parametrů.
Celou práci také odevzdat na CD v elektronické podobě.
Prostudování a analýza dostupných materiálů a informací, vlastní závěry.
Rozsah práce:
Výtvarné řešení designu oděvu ve variantách, finální řešení, výběr materiálu,
stříhové řešení, realizace vybraných oděvů, výtvarná dokumentace, vše formát A4.
Odevzdejte ve 3 stejnopisech v pevné vazbě.

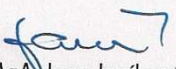
Rozsah diplomové práce: viz zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz zásady pro vypracování
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

1. Arsenjevová Zuzana - Irská krajka
2. Sterlacci Francesca - Leather fashion design
3. Gilles Lipovetsky - Říše pomíjivosti
4. The Collection of the Kyoto costume institute - Fashion U(P)M, Pražské módní salóny
5. Helena Jarošová, Ludmila Kybalová - Současná česká móda

Vedoucí diplomové práce: MgA. Mária Štraneková, ArtD.
Ústav designu oděvu a obuvi
Datum zadání diplomové práce: 10. prosince 2012
Termín odevzdání diplomové práce: 17. května 2013

Ve Zlíně dne 12. prosince 2012

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

doc. Mgr. Ivan Titor
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 14.5.2013

Veronika Bijoková

Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávajíc zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užití-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Před časem jsem v malebném francouzském městě Nantes objevila malý, nenápadný obchůdek plný historických pokladů. Vzácné staré krajky mne oslovily natolik, že jsem neodolala a musela si alespoň některé z nich koupit. Inspirovaly mne totiž k vytvoření této diplomové práce. Krása kraje zvyrazněná podmanivou atmosférou starobylého, atlantským větrem provívaného města, mne přivedla k přemýšlení nad tím, co s námi ženami v průběhu posledních sto let provedl proces emancipace. Ve své práci se pokouším zastavit uspěchaný čas a najít spojení mezi odkazem kraje z počátku 20. století a něžnou, křehkou a přesto stále silnou duší žen.

Klíčová slova: ženskost, křehkost, tradice, vášeň, historie, folklor, vzácnost, původ

ABSTRACT

A while ago, when I was in the picturesque French city of Nantes, I happened upon an inconspicuous shop full of treasures of historical value. Precious old lace captured me so much that I simply had to buy at least a few pieces of it. It is this lace that inspired my diploma thesis. The beauty of lace, accentuated by the atmosphere of the ancient city where you can feel the ocean breeze, made me think about how the emancipation process influenced us women. In my thesis, I tried to stop time and find the connection between the early 20th century lace and gentle, fragile and yet strong soul of a woman.

Keywords: feminine, fragile, tradition, passion, history, folklore, precious, provenance

Mé poděkování patří mé vedoucí práce MgA. Márii Štranekové ArtD. za odborné vedení a cenné rady, Daně Lapšanské všem lektorům, kteří mi byli nápomocni.

Dále bych ráda poděkovala Mgr. Radomíru Jonczymu za korekci textu a fotografe Janě Zvolánkové.

Velký dík patří mé rodině a přátelům, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

Jsem žena z mlhy utkaná,

svůj obrys halím černou tmou.

Jsem stín, tančím až do rána,

Kdy v harmonii s prázdnotou, mizím.

Jsem slza, zrcadlím svůj svět.

Jsem nehynoucí pouštní květ.

Jsem křehká, stejně silná zdám se, když něžnou krásou odívám se.

Jsem.

Jsem žena.

Michaela Jonczy

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 KRAJKA A JEJÍ TVÁŘE	11
1.1 PUTOVÁNÍ HISTORIÍ.....	14
1.2 KRAJKA V PRŮBĚHU 20. STOLETÍ	16
1.3 KRAJKA A JEJÍ INTIMNÍ TVÁŘ.....	21
2 ČESKÁ TRADICE.....	22
2.1 KRUŠNOHORSKÁ KRAJKA	23
2.2 JIHOČESKÁ KRAJKA	24
2.3 VAMBERK A OKOLÍ.....	24
2.4 ČESKÉ KRAJKÁŘSKÉ ŠKOLSTVÍ.....	28
3 RENESANCE KRAJKY V 21. STOLETÍ.....	31
3.1 REVOLUČNÍ TECHNOLOGIE.....	36
3.2 KRAJKA 21. STOLETÍ	38
3.3 FRAGILE.....	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
4 KŘEHKÁ	42
4.1 INSPIRACE	42
4.2 POPIS KOLEKCE	43
4.3 MATERIÁLY	45
4.4 NOVÉ TECHNOLOGIE	45
4.5 BAREVNOST	46
III PROJEKTOVÁ ČÁST	47
5 KOLEKCE.....	48
5.1 SKICI.....	48
5.2 FOTODOKUMENTACE.....	53
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65
SEZNAM OBRÁZKŮ	66
SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Rozmanitost, jemnost, křehkost, něžnost, zranitelnost, odolnost, složitost. Takto bych mohla pokračovat dál a dál. V ruce držím krajku - skvost ze začátku dvacátého století - prohlížím si ji a samotnou mě udivuje, kolik jejích vlastností se dá aplikovat na ženskou duši.

Krajka už celá staletí doprovází ženu jako její nejuvěrnější přítelkyně. V posledních létech se nám však lehce začíná vzdalovat. Okoukala se a vyšla tak z módy, nebo už žena při své praktičnosti a pragmatičnosti ztrácí potřebu zdůrazňovat svou něžnost, křehkost a jemnost? Obávám se, že emancipace nabrala příliš rychlý spád, při kterém my ženy začínáme zapomínat, že jsme stále ještě ženami.

Krajku považuji za symbol identity něžného pohlaví, proto se ji snažím transformovat do současného oděvu a tím ji znovu přiblížit ženě 21. století. Cílem mé práce je připomenout ženě, že by neměla zapomínat na tradice a zvyky, které po staletí utvářely její identitu. Měla by zůstat tvorem silným a odvážným, přesto i nadále křehkým, něžným a smyslným.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRAJKA A JEJÍ TVÁŘE

¹*Na pobřeží Jaderského moře v Dalmácii žil mladý rybář. Zasnoubil se s krásnou dívkou, která pro něj zhotovila novou síť jako dárek. Když ji poprvé vrhl do moře, vylovil jen kusy mořské trávy a kousky bílého korálu. Záhy poté byl odveden, aby sloužil v benátském loďstvu. Truchlící dívce po něm zbyla jako vzpomínka pouze poškozená síť, kterou začala opravovat, zacelila děravá místa tak, že na nich z nití zhotovila napodobeniny korálů a spirálek mořské trávy. Efekt byl tak krásný, že začala dostávat objednávky. A tak začala vyrábět paličkovanou krajkou se síťovou půdicí.*

Toto je jedna z mnoha pověstí, které se tradují o vzniku krajky. Ve své knize s názvem „Krajkářství“ ji citují Alena Vondrušková a Iva Prokopová.

O historii krajky se můžeme leccos dozvědět v mnoha různých literárních publikacích, na internetových stránkách, nebo v muzeích krajky, kterých je na světě celá řada. V Čechách je asi nejznámější středisko krajky ve Vamberku, k němuž se v dalších kapitolách ještě vrátíme.

Položíme-li si základní otázku, co je to vlastně krajkou, zjistíme, že se definice krajky od sebe vzájemně odlišují. Někteří odborníci za krajkou považují jen ručně zhotovené materiály, jiní zas připouštějí, že krajkou může být paličkovaná nebo vyšíváná na strojově vyráběném tylu. Odlišnost v definicích je dána tím, že postupů na výrobu krajkou je nespočet a přechod od krajky k jiným plošným textiliím je plynulý.

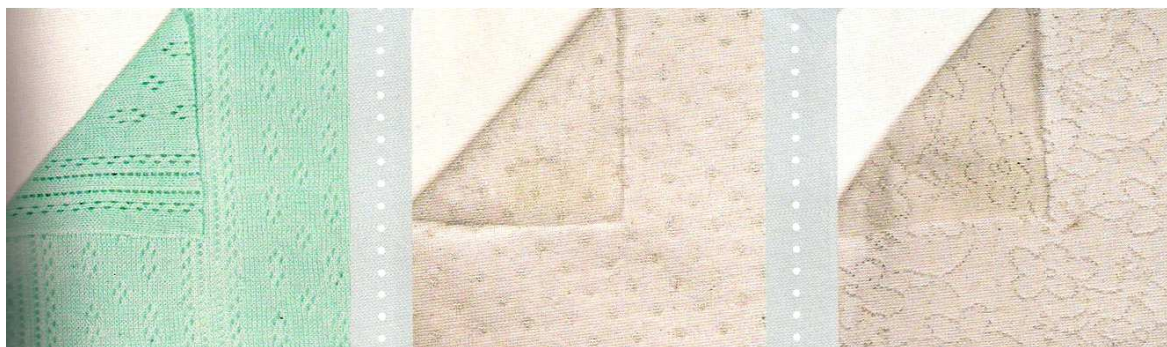
Pro úplnost by stálo za to uvést malé shrnutí toho, jak současnou krajkou rozlišují encyklopedie.

1) ²Krajkové pleteniny

Jemná svetrová pletenina, s pravidelně řazenými, většinou geometrickými vzory. Nejčastěji se používá na živůtky, dámské prádlo, spodní oděvy a oděvy pro děti.

¹ A. Vondrušková, I. Prokopová, Krajkářství, Grada Publishing, a.s., 2004, str. 12

² G. Baughová, Encyklopedie Textilních materiálů, Slovart, 2012, str. 156-157

Obr. 1 Krajkové pleteniny

2) Tradiční krajka

Dnes je vyráběna strojově s nabídkou nejrůznějších vzorů napodobujících ruční krajky. Tyto krajky dělíme do tří skupin.

- a) Vyšívané krajky (tylový základ místně zdobený výšivkou)
- b) Celoplošné krajky (krajky vyšívané v celé ploše)
- c) Paličkovaný typ (vzor je tvořen kroucením nití)

Obr. 2 zlatá krajka

Celoplošná krajka

Paličkovaná krajka

3) Krajkovina pro širší užití

Nízkonákladová, snadněji dostupná a lacinější napodobenina krajek už výše zmíněných. Tyto textilie se vyrábějí z multiplových přízí s rozmanitými vzory různých barev.

Obr. 3 Krajkovina

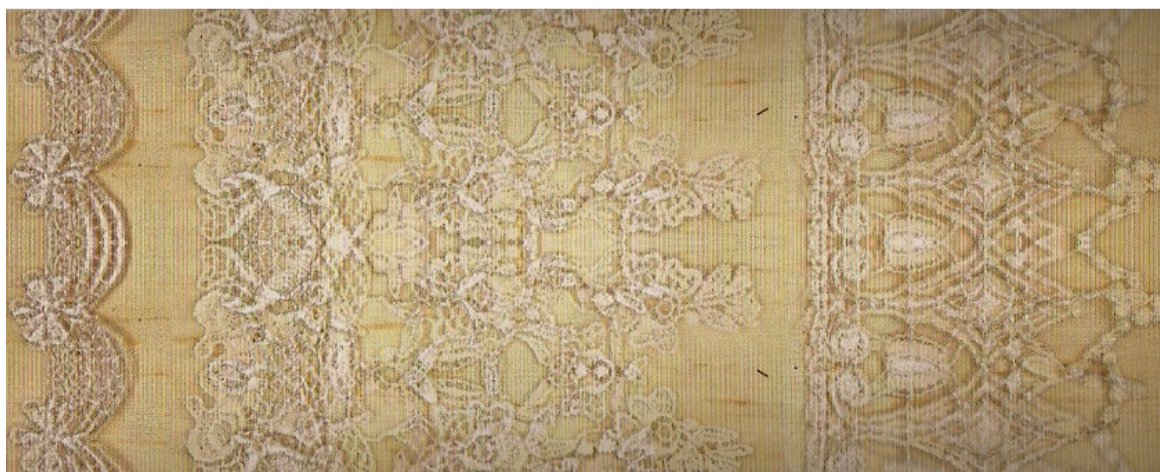
4) Krajky – lemování a aplikace

Tyto krajky se na rozdíl od výše uvedených krajkovin řadí do úzké metráže. Většina jich je určena jako ozdoba na jiný materiál (například ukončování krajů oděvů a podobně). Kromě lemovacích krajků rozpoznáváme také krajkové aplikace. Ty vycházejí většinou z předloh benátské krajky. Jako ozdobný prvek jsou aplikace méně nákladné, než třeba ruční výšivka.

Obr. 4 Lemovací krajky

krajkové aplikace

Obr. 5 Benátské lemovací krajky

Tolik jen pro obecný přehled. Dále se soustředíme na postavení krajky v módě, folklóru i při udržování tradičních řemesel. V následujících kapitolách se pak ohlédneme za putováním krajky minulými staletími.

1.1 Putování historií

Po staletí patřila krajka mezi nejoblíbenější materiály v šatníku žen i mužů. Dobu a místo vzniku krajkářství lze určit jen stěží. Výše jsme už zmínili, že na dané téma existuje řada pověstí a příběhů, ale jen velmi málo písemných pramenů. Obecně se za místo vzniku paličkované krajky považuje Itálie. V 16. století se krajka po světě začala šířit z Benátek, kde vznikaly nové vzory a dokonce i tištěné vzorníky. Je však jasné, že už tenkrát šlo o pouhé zdokonalování a prohlubování již dávno známé techniky.

Největší rozmach krajky v Itálii nastal v **období renesance**. Obchodování s textiliemi zde zajišťovala města jako jsou Benátky, Florencie, Milán, Janov, Bologna, Lucca. Jelikož šlo o města bohatá, bývaly oděvy, které se zde vyráběly, zdobené drahými kameny, výšivkami, nebo právě krajkou. Ta doplňovala snad všechny části oděvu. Od spodních košil přes zdobené korzety až po ozdoby do vlasů, kapesníčky a vějíře. Za zmínku stojí, že ozdoby nebyly jen privilegiem žen, ale i mužů.

V první čtvrtině 16. století krajka expandovala také do Francie a Anglie, kde si ji samozřejmě lehce upravili podle vlastních potřeb. Ve Francii došlo k velkému rozmachu krajek za vlády krále Ludvíka XIV. Paradoxem je, že zrovna v tomto období vycházelo nejvíce zákonů proti přepychu a tím i proti nošení krajek. Zmíněné zákony se však týkaly především obyčejného lidu. Jejich cílem bylo odlišení vzhledu oděvu šlechty a měšťanstva. Touha po trendovém a moderním oděvu však byla silnější než zákony.

Období baroka, tedy 17. a 18. století bývá označováno jako „zlatý věk krajky“. Roli určování módních trendů tehdy převzal francouzský panovnický dvůr, který podporoval výrobu luxusních materiálů, tedy i krajk. Proto také v průběhu 17. století vyšel zákon, zakazující dovoz stříbrných a zlatých krajek ze zahraničí. Ani tento zákon se však neujal. Naopak přispěl ke zvýšení popularity krajek tak, že krajkářství bylo povýšeno na umění a stalo součástí sběratelských vášní. V Anglii byla krajka dokonce tak oblíbená, že se stala součástí pohřebního oděvu. To anglická vláda považovala za nemístné, proto vydala zákon, podle kterého se smělo pohřbívat jen v oděvu vlněném.

Krajky zůstaly oblíbeným módním sortimentem i v **období rokoka**. Populárními se staly barevné krajky v pastelových barvách. Jelikož se v ženské siluetě začal klást důraz na spodní část těla a módní byla malá hlava, vzrostla poptávka po drobných krajkových čepčích s květinami a stuhami. Ve výstřihu šatů se začaly objevovat krajkové náprsenky a běžným začalo být zdobení vrchních sukniček a zakončování spodničků. Krajka se stala sou-

částí i takzvaného „neglizé“. To sloužilo jako domácí oděv pro intimní chvíle i pro přijímání neoficiálních návštěv. Krajky zůstaly i nadále součástí mužského oděvu. Vyráběly se z nich manžety košil, vázanky nebo žabó.

Na počátku 19. století, v **období** takzvaných **historismů**, krajka z pánského šatníku téměř vymizela. V dámské módě však ještě zažila poslední éru výsadního postavení. V textilní výrobě začaly být už v 18. století zaváděny stroje. Ruční výrobu krajek z ekonomických důvodů postupně nahradila výroba strojová.

Císař Napoleon se však zasadil o obnovení slávy francouzského oděvního průmyslu a s ním i ručního krajkářství. Manžety a kravata Napoleonova korunovačního oděvu i stojací límec na saténových šatech jeho manželky - císařovny Josefíny, byly zhotoveny z ručně šité krajky. V roce 1810 věnoval Napoleon k sňatku své druhé ženě Marii Luise šaty z bílé krajky s vlečkou ozdobenou stříbrem. Z nich se dochoval závoj z ručně paličkovaného tylu s výšivkou císařské koruny a orla s včelkami.

Obr. 6 Císařovna Josefína,
korunovace, 1804

Obr. 7 Císařovna Marie Luisa,
svatební šaty, 1810

Obr. 8 Závoj Marie Luisy, 1810

Při nástupu **empírové módy** se na denním oděvu upřednostňoval menší výstřih, zakrytý krátkými kabátky, módními krajkovými límci, či okružím z tenkého tylu, nebo z batistu. Naopak u večerních rób se odkrývala ramena, jejichž krásu měl ještě více zdůraznit široký šálový límec z krajky, který lemoval dekolt a přikrýval rukávy až k loktům. Populárními se staly krajkové šály a šátky, které se spolu s hedvábnými stuhami a umělými květinami aranžovaly do účesů.

Ve čtyřicátých letech 19. století se s **obdobím takzvaného druhého rokoka** do módy vrátily výztuže sukní. Na balónové sukně se spotřebovalo velké množství krajek a díky tomu krajkářství opět zažívalo svůj velký rozkvět.

V roce 1873 se ve Vídni konala „Světová výstava“, kde se v odívání i jiných sférách umění začaly prosazovat prvky historizujících slohů. V módních časopisech se tak začaly objevovat návody jak zrenovovat staré krajky a znovu je použít, nebo jak vybělit bavlněnou krajkou, aby zase měla svůj oslnivý lesk.

V **období secese** se ruční krajka stala nejen exkluzivním módním doplňkem v podobě krajkových slunečniců, kapesníků a velkých krajkových vějířů, ale také výstavním exponátem například do interiérů.

Obr. 10 Svatební šaty, 1845 ³Obr. 11 Princess dress, 1880 Obr. 12 Turnýra s krajkou, 1880

1.2 Krajka v průběhu 20. století

Začátek 20. století se nesl v duchu secese. Krajka tedy byla stále ještě velice obdivovaná a ceněná. Už v prvním desetiletí se však začaly objevovat osobnosti jako například Gabriela

³ Tyto šaty byly pojmenovány na počest princezny Alexandry (Princess of Wales), pozdější královny Británie. Šaty jsou zhotoveny z Iněné organdy a Valencijské krajky, které je použito přibližně 50 metrů.

Chanel, která se stala odpůrkyní nepohodlné módy plné krajek, volánků a korzetů. Zásadní ránu však krajka dostala až během první světové války. Ženy tenkrát musely místo svých manželů, odvedených na frontu, nastoupit do zaměstnání, a tak šla paráda stranou. Po válce se ve dvacátých a třicátých letech se oblíbeným prvkem v odívání stalo vrstvení. To vyžadovalo lehké a vzdušné prolamované materiály.

Obr. 12 Odpolední šaty, 1900

Obr. 13 Lucile, večerní róba
1919Obr. 14 Lucien Lelong, Robe n°188,
1925

Kvůli velkým politickým a společenským změnám a také díky emancipaci žen se krajka začala pomalu přesouvat z denního oděvu na večerní toalety a stala se jakýmsi znamením luxusu, který už pro běžné nošení nebyl vhodný. Na běžném denním oděvu se proto krajka objevovala jen zřídka a spíše jen v detailech.

Ještě okolo roku 1900 byly na ulicích běžně k vidění šaty z obrázku číslo 12. Jsou z modelového domu Elišky Rosenbaumové.

Obr. 15 Odpolední šaty, 1928 – 1930 Obr. 16 Malá večerní toaleta, 1930 - 1932 Obr. 17 Rodinné foto, šaty s krajkovým límečkem, 1941

Jeden z posledních kousků u nás v Čechách, kdy se krajkovina objevila na odpoledních šatech, můžeme vidět na kompletu šatů a vesty z hedvábného žoržetu, který pochází z dílny Módního domu Schiller a to z roku 1928 – 1930 (obr. 15).

30. a 40. léta se nesla ve znamení „hubených let“. Hospodářská krize a následné vypuknutí druhé světové války se odrazily i v odívání. Krajka se objevovala pouze v malých detailech na halenkách, fižích a límečcích. V té souvislosti stojí za zmínku, že se krajkové límečky dělaly odepínací, takže se mohly připínat na různé šaty.

Přirozenou reakcí na skromné dámské odívání válečných bylo zvýraznění ženské siluety Christiana Diora, takzvaný „New Look“. Ten ženám vrátil nejen úzký pas v podobě jakéhosi korzetu a široké sukně, ale i krajkou. Používala se už sice spíše krajka strojová, ale na scénu se jako součást večerních toalet a svatebních šatů vrátila v celé své kráse.

Obr. 18 Christian Dior, 1956

Obr. 19 Christian Dior, 1963

Obr. 20 Cristobal Balenciaga, 1961

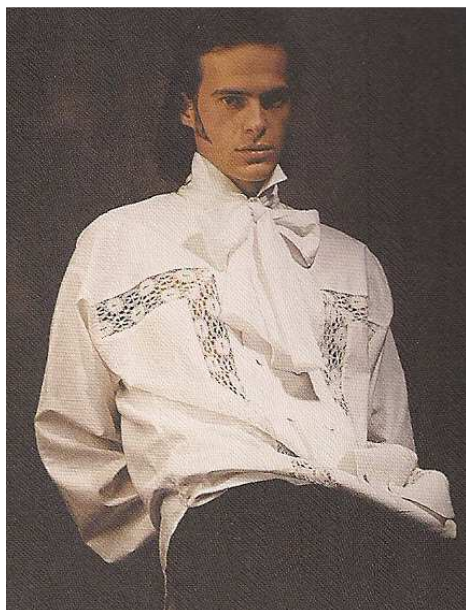
V posledních dekádách 20. století navázal na tradici krajky spolu s některými dalšími módními umělci například Romeo Gigli. Snažil se krajce dát novou, moderní tvář. Ve své kolekci pro jaro/léto 1991 zrušil módu velkých ramen a vycpávek, která tenkrát vládla světu, a zavedl siluetu tzv. kokonu. Na obrázku 21 můžeme vidět černý krajkový kabát, který siluetu kokonu podtrhuje.

Obr. 21 Romeo Gigli, 1991

Black coat

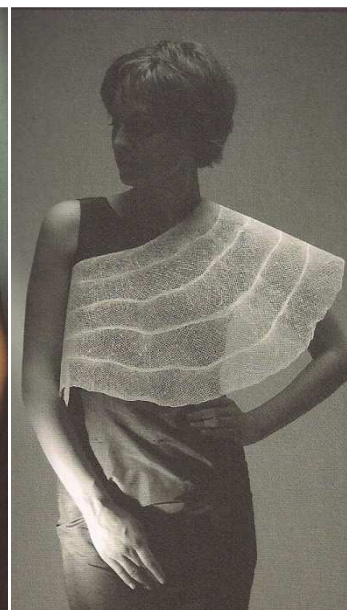
Ke krajkové tradici se v 90. letech začali vracet i někteří čeští módní umělci. Jedním z nich je ⁴Iška Fišárková. Vyprofilovala se hledáním nové společenské normy mužského oděvu. Ústředním motivem jejího zájmu se stala pánská košile. Různá rafinovaná řešení, do kterých promítá své výtvarné vidění, až sochařským způsobem charakterizují proporce mužského těla. Netají se vlivy odkazujícími k romantismu a košili s krajkami povyšuje na základní součást mužského oděvu.

Obr. 22 Iška Fišárková, pánská košile,
1991

Obr. 23 Radka Kupková
živůtek s šitou krajkou, 1985

Obr. 24 Jiřina Pivoňková
paličkovaný límec, 1997

Radka Kupková, se začala věnovat nejen krajkářské technice, ale i tkaní, vyšívání a restaurování na Školském ústavu umělecké výroby v Praze. Během své praxe, kdy se věnovala zejména restaurování, začala vytvářet i oděv, na který aplikovala šitou krajkou. Populárními se staly především její blůzy, košile a halenky.

Do třetice by ještě měla být zmíněna Jiřina Pivoňková, která se už léta věnuje převážně ručnímu pletení a paličkované kraje. Spolupracuje s Lucií Tučnou, se kterou vlastní obchod „Originál móda“. Pro modely paní Jiřiny je typické, že se krajka stává součástí oděvu, ne pouze jeho doplňkem. Spolupracuje s řadou dalších výtvarnic, které oděvům dodávají osobitý vzhled. Jednou z nich je například Helena Fejková.

⁴ H. Jarošová, L. Kybalová, Současná česká móda, Allcore, Praha 2002

1.3 Krajka a její intimní tvář

Už od dávných dob je krajka neodmyslitelnou součástí spodního prádla. K nejstaršímu prádlu, které se zdobilo krajkou, patřila v 17. století především dámská i pánská košile. Dnes už krajka patří výhradně ke spodnímu prádlu žen. Ty ji vnímají jako něco ryze intimního, co je určeno pouze pro ně a pro někoho, kdo je pro ně nějak výjimečný. Asi není třeba zdůrazňovat, že jde o jakousi tajnou ženskou zbraň. Těžko říct, proč je zrovna krajka textilií, které byla do vínku dána tato intimní tvář.

I když se ženské spodní prádlo v průběhu staletí měnilo, krajka vždy zůstávala jeho důležitou součástí. Podíváme-li se na nepříliš oblíbená a rozmarná osmdesátá léta, kdy hlavním tématem společnosti byl úspěch, byznys a práce, ženy nemohly zůstat pozadu. V důsledku toho se z módy vytratila i touha po odívání podle pohlaví a vznikla móda unisex. Charakteristickými pro tuto dobu se staly maskulinní kostýmy a balónové sukně. Pod saky s velkými rameny se však i nadále ukryvalo něco velmi křehkého. Navzdory trendu unisex si ženy chtěly i nadále zachovat alespoň trochu ženskosti, proto krajka a jemné hedvábí nemohly chybět alespoň na jejich spodním prádle.

V 90. letech začalo být prádlo velice moderní, proto nebylo nic špatného na tom, když z vrchového oblečení náhodou vykoukla nějaká ta krajka. Na scénu se opět vrátily korzety, už ne jako podpůrné spodní prádlo, ale jako vrchový oděv. Ve svých kolekcích je uvádí například Jean Paul Gaultier, Chloé nebo Versace.

Za zmínku také stojí fenomén zvaný Victoria's Secret. Tato americká značka vznikla v roce 1977. Roy Raymond chtěl dokázat, že nakupování spodního prádla může být i příjemnou záležitostí. Značku dnes vlastní firma „The Limited“. Je známá nejen svým luxusním prádlem, ale také originální formou prezentací. Pro přehlídky a reklamní kampaně si vybírá ty nejznámější modelky, jako Naomi Campbell, Heidi Klum, Alessandra Ambrosio a z českých modelek, Daniela Peštová, Eva Herzigová, Karolína Kurková a mnoho dalších. Všechny modelky, Victoria's Secret se nazývají Angels.

2 ČESKÁ TRADICE

V této kapitole bychom rádi zmínili nejnámější výrobní střediska krajky v Čechách.

Počátky krajkářského řemesla u nás sahají do 16. století. Díky úzkému kulturnímu kontaktu se severní Itálií na našem území pracovalo mnoho italských umělců. Proto se také u nás brzy prosadila renesanční móda. Velký rozvoj krajkářství zpomalila až třicetiletá válka (1618 – 1648).

Čechy zaznamenaly velký rozkvět krajkářského řemesla v 18. a 19. století a to hlavně kvůli nové barokní módě. Během tohoto období vznikala na našem území nová výrobní centra a v druhé polovině 19. století se krajkářství u nás věnovalo neobyčejně mnoho lidí.

Průmyslová revoluce neblaze poznamenala rozvoj všech řemesel, krajkářství nevyjímaje. Přestože byl první krajkářský stroj vyroben už v roce 1806, v Čechách se objevil teprve ve dvacátých letech 19. století a trvalo ještě docela dlouho, než se průmyslově vyráběná krajka prosadila. Zájem o ručně vyráběnou krajku začal upadat teprve ve druhé polovině 19. století.

V knize „Krajkářství“ se autorky A. Vondrušková a I. Prošková zmiňují o tom, že z hlediska vývoje krajkářství byly Čechy nejstarší a nejvýznamnější středoevropskou oblastí. Krajkářství se zde vyvíjelo zcela pod vlivem západoevropské módy a v těsné vazbě na další krajkářská centra, především Flandry, Benátky a Francii.

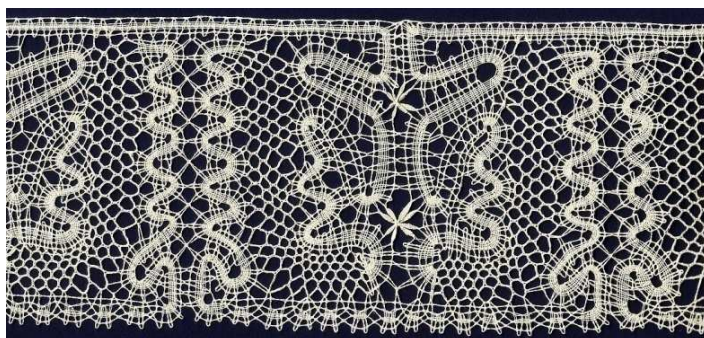

Obr. 25 Vamberecké děti, začátek 20. stol.

2.1 Krušnohorská krajka

Nejstarší doložitelné podklady o výrobě krajek na našem území jsou z Krušných hor. Díky těžbě stříbra byla tato oblast hned po Praze nejlidnatějším územím s vysokou životní úrovní. Krajkářství se zde stalo druhým zaměstnáním žen horníků a rychle se rozšiřovalo.

Krajkářská výroba se v Krušnohoří vždy orientovala na západoevropské vzory jemných a pracných krajek, zejména valencienských. Později se zde rozvinula také francouzská černá krajka typu chantilly, flanderské krajky, malínské a duchesse s květinovými vzory.

Obr. 26 Valencienská krajka česká, Krušné hory 17. stol.

Obr. 27 Valencienská krajka, Francie, 18. stol.

Obr. 28 Krajka Duchesse, 19.stol.

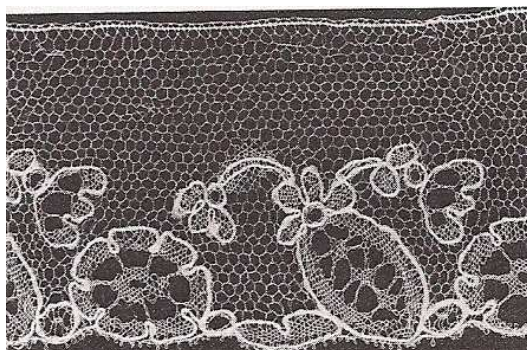

Obr. 29 Krajka Chantilly, 1865

2.2 Jihočeská krajka

Přípis Rudolfa II. z roku 1587 povolil usazení řemeslníků, tedy i krajkářů, v Houstouni na Domažlicku. Rychlý rozvoj krajkářství zde však nenastal, protože šlo o kraj méně lidnatý. Zhotovovaly se zde převážně bruselské a valencienské krajky. Základním materiálem pro sedlické krajky byla bavlněná nit, ale používaly se také žíně, do kterých se vplétala sláma, zlato a stříbro. Později se také paličkovalo podle krušnohorských vzorů.

Když v 19. století začal průmysl pohlcovat ruční výrobu, mnoho místních patriotů se snažilo tento neblahý vývoj situace zvrátit. Mezi ně patřila i majitelka velkostatku Vlasta Stránecká, která v roce 1899 založila krajkářskou školu. Během pěti let prošlo její školou celkem 1267 žaček. V roce 1905 však byla škola zestátněna.

Obr. 30 Jihočeská vláčková krajka, 18. stol.

Obr. 31 Vláčková krajka ze Strážova, 19. stol.

2.3 Vamberk a okolí

První zprávy o Vambereckém krajkářství jsou přibližně o sto let mladší, než z ostatních oblastí Čech. Krajky se ve Vamberku vyráběly podle flanderských vzorů. Tuto řemeslnou techniku zde zavedla Magdalena Grambová, manželka majitele vamberského panství, která pocházela z Flander. Krajkářské řemeslo se na vamberecku rozvinulo natolik, že se postupem času stalo nejvýznamnější krajkářskou oblastí celých Čech. Vyráběly se zde jemné valencienské a bruselské krajky. Tato oblast ovšem nejvíce proslula vláčkovými krajkami z jemných, silně škrobených bavlněných nití.

I když krajkářské řemeslo v Evropských zemích začalo ve 20. století postupně upadat, na Vamberecku se krajkářky udržely ještě hodně dlouho. V roce 1946 zde dokonce bylo založeno Vamberecké výrobní družstvo, do kterého vstoupily přibližně čtyři stovky krajkářek. V roce 1929 bylo ve Vamberku založeno muzeum kraje, které tam funguje dodnes.

Obr. 32 Vamberečtí výrobci krajek, Obr. 33 Poduška s vláčenkou Obr. 34 Vamberecká škola, poč. 20. stol
konec 19. stol.

Vamberecko se svou bohatou krajkářskou tradicí je dodnes nejznámějším centrem krajkářského umění u nás. Proto jsem oslovila designérku ručně paličkované krajky ze společnosti Vamberecká krajka CZ s.r.o., aby mi prozradila něco více o své práci a jejím názoru na postavení krajky v současné módě.

1) Jak jste se dostala k tomuto řemeslu?

Vzhledem k tomu, že jsem měla ráda ruční práce /vyšívání, háčkování, pletení/ jsem si po absolvování základní školy zvolila učební obor ruční krajkářka, kde jsem se naučila paličkovat. Paličkováná krajka a její možnosti tvorby mě natolik zaujaly, že jsem se po vyučení přihlásila na textilní školu v Brně - obor výtvarné zpracování krajky a výšivky.

2) Je něco co vás na výrobě krajek fascinuje?

Na ruční krajce se mi líbí to, že každý výrobek, při použití stejného vzoru může vypadat jinak /změna materiálu, použití různých vazeb/

3) Předpokládám, že se snažíte vyrábět nové vzorníky, kde berete inspiraci? Čerpáte pouze z folklórních tradic, nebo se inspirujete i jinde?

Od folklórních tradic se krajka odklonila už v minulém století.

4) Jaké jsou vaše nejčastější zakázky? (na jaké produkty a od koho)

V současné době se naše výroba zaměřila na tvorbu šperků a oděvních doplňků /šály, kabelky, bolerka, a různé vsázky do šatů/

- 5) **Jaké je podle vás v současné době postavení krajkářství jako řemesla? Je to dnes už jen přežitek, nebo vidíte nějakou naději, že by se mohlo toto řemeslo stát zase populárním?**

V současné době se o paličkování zajímá spousta žen různých věkových kategorií. Navštěvují kurzy paličkování a krajkářské řemeslo se jim stává koníčkem.

- 6) **V posledních létech se nám krajka z oděvu poněkud vytratila. Čím myslíte, že to je?**

Osobně si myslím, že trh nabízí velké množství oděvů doplněných strojovou krajkou /spodní prádlo, noční košilky, tílka, trička s vsadkou, krajkové halenky a šaty...../ a ženy je rády nosí.

- 7) **Pořádáte nějaké akce na podporu zvýšení zájmu mladých lidí o toto krásné řemeslo?**

Každý, kdo má zájem, se může přijít podívat do našeho ateliéru, kde na vlastní oči uvidí výrobu ruční paličkované krajky.

V loňském roce jsme vyhlásili projekt „Vamberecká duha“ - krajkový závěs paličkovaný nejvíce krajkářkami.

Krajkový závěs paličkovaný nejvíce krajkářkami

Na výzvu Vamberecké krajky CZ s. r.o. se do tvorby krajkového ručně paličkovaného závěsu nazvaného „Vamberecká duha“ zapojilo 259 krajkářek. Mezi nimi bylo i několik kolegyně ze Slovenska, Španělska, Anglie a Německa. Krajkářky si mohly vybrat ze čtyř motivů a to vamberecký kostel, znak města, poduška s paličkami nebo jednoduchý motiv duhy. Motivy v průběhu sedmi měsíců krajkářky paličkovaly doma a následně bylo 347 motivů ručně sešito v ateliéru Vamberecké krajky.

Duhová vamberecká krajka byla přeměřena, zdokumentována komisařem agentury Dobrý den Pelhřimov a údaj byl do České databanky rekordů zaregistrován 7. února 2013 na Mezinárodním veletrhu cestovního ruchu Holiday World v Praze, kde krajka budila velký zájem mezi návštěvníky.

Celý krajkový závěs měří 4,7 m x 2,08 m a je zhotoven ve 14. barvách.

Obr. 35 Krajkový závěs, 2012

8) Spolupracujete s nějakými krajkářskými školami u nás?

Momentálně s nikým nespolupracujeme.

9) Jaká podle vás musí být krajka, aby byla „moderní“?

A co je nmoderní? Já myslím, že krajka je nadčasová.

10) Myslíte si, že je u nás krajkářská tradice silná, i když už dnes po ní není taková poptávka jako dříve? A jak je na tom Česko ve srovnání s jinými státy?

Jak už jsem psala, spousta žen má dnes paličkování jako koníčka a obdobná situace je v Německu, Anglii, Belgii, Španělsku, Slovensku.....

Ve Vamberku se každý rok v červnu pořádají krajkářské slavnosti, kde krajkářky prezentují svá díla a předávají si zkušenosti. Obdobná setkání se pořádají též v Německu, Belgii...

2.4 České krajkářské školství

Krajkářství nacházelo své největší uplatnění v horských oblastech, které až do konce 18. století patřily k těm nejbohatším. Po rozvoji tovární produkce vyvolaném hospodářskými změnami začaly horské oblasti postupně chudnout a lidé zde ztráceli možnost obživy. Vídeňské vládě to nebylo lhostejné. Marie Terezie začala spolu se svým manželem arcivévodou Františkem I. Lotrinským organizovat odborné školství. Krajkářství se snažili podporovat ekonomicky a zaváděli ochranná opatření. Krajky nesměly chybět na vojenských uniformách, na oděvu úředníků a za zmínku stojí, že si sama Marie Terezie pro svou korunovací nechala zhotovit slavnostní krajkové šaty.

První krajkářskou školu zřídila císařovna Marie Terezie v roce 1767 v Praze. Šlo o první školu tohoto typu ve střední Evropě. Když v roce 1774 prošla školní výchova reformními změnami a byla zavedena povinná školní docházka, začaly se na školách mimo jiné vyučovat i ruční práce. V osnovách se objevily i základy paličkování. Tato skutečnost bezesporu přispěla k tomu, že se na počátku 19. století krajka těšila velké oblibě. Byla rozvíjena její výroba a vznikaly nové krajkové vzory. Řada dívek a žen si krajky pro vlastní účely, nebo za účelem podnikání, vyráběla sama doma.

Během 19. století vzniklo na našem území mnoho krajkářských škol. Ty se státní podpoře těšily ještě i na konci století, tedy v době, kdy krajkářství v důsledku snižujícího se odbytu rukodělné produkce začalo upadat. Ve Vídni byl dokonce zřízen ústřední krajkářský kurz, pod který spadaly všechny krajkářské školy.

Rozšiřování počtu krajkářských škol u nás pokračovalo ještě i na počátku 20. století. Podporou přežívajících řemesel se zabývalo také nově vzniklé Československo. V roce 1919 byl zřízen obnovený Státní ústav školský po domácí průmysl. Ten byl v roce 1946 přejmenován na Školský ústav umělecké výroby a v roce 1995 došlo k jeho rozdělení na dvě sekce - ŠÚUV a Střední uměleckou školu textilních řemesel. Ústav působil až do svého zrušení roku 1999. Poté veškerou jeho činnost převzala Střední umělecká škola textilních řemesel, která působí dodnes.

O současné situaci na Střední umělecké škole textilních řemesel v Praze jsem si povídala s paní ředitelkou Ing. Ivanou Hýblovou.

1) Jaký je dnes zájem o studium krajkářského oboru na vaší škole?

- Má spíše sestupnou tendenci.

2) Kolik dívek se na krajkářství ročně hlásí?

- Na obor „Textilní výtvarnictví – Ateliér krajky a košíkářských technik“ se hlásí maximálně tři zájemci ročně, ale na „VOŠ Textilních řemesel v oděvní tvorbě“ studuje vždy cca 10 absolventů v tříletých cyklech.

3) Zůstávají absolventky krajkářského pracovat ve svém oboru oboru?

- Většina z nich pokračuje ve vzdělávání na vyšším stupni výtvarných, nebo pedagogických oborů, kde tuto techniku paličkování využijí. Nejznámější absolventkou našeho oboru je Helena Fejková, která tuto techniku přímo využívá při tvorbě svých modelů. Ke krajkce se ve své módní tvorbě hlásí i pan Valenta. Ostatní absolventi (cca 30) se věnují výuce výroby krajek v kurzech, nebo při své pedagogické činnosti. Pravdou však je, že jich není mnoho.

4) Proč si myslíte, že upadá zájem o tradiční řemesla?

- Zájem neupadá, jen se přesouvá k rychlejším a méně pracným technikám a interiérovým doplňkům.

5) Jaké vzdělávací obory, mimo krajkářství, ještě vaše škola nabízí?

- Textilní výtvarnictví
 - Ateliér bytového designu
 - Ateliér krajkářských technik
 - Ateliér tisku a tkaní
 - Ateliér hračky a košíkářských technik
 - Ateliér nových médií
- Modelářství a návrhářství oděvů
 - Ateliér oděvu

6) O který z těchto oborů je největší zájem?

- Textilní výtvarnictví - Ateliér nových médií, Modelářství a návrhářství oděvů - Ateliér oděvu

7) Poradila byste děvčatům na základních školách, aby šly krajkářství studovat?

- Ano, pokud jsou řemeslně zručné a chtějí se textilnímu výtvarnictví věnovat moderním způsobem - cesty na to máme.

3 RENESANCE KRAJKY V 21. STOLETÍ

Poslední léta 20. století a léta přechodu do nového tisíciletí se nesou v duchu stylu ⁵Vintage nebo Retro. Vintage se stal populární nejen u módních tvůrců, ale také u jejich zákazníků. Tento styl se vrací ke všem dekádam 20. století. Stojí za úvahu, že i když se krajka během dvacátého století lehce stáhla do ústraní, objevovala se v menší či větší míře ve všech jeho dekádech. Na uvedených obrázcích můžeme vidět modely s krajkami mladých tvůrců, kteří se inspirovali dekádami 20. století.

Obr. 36 20.léta

Obr. 37 1930 – 45

Obr. 38 40. léta

Obr. 39 50. léta

Obr. 40 60. léta

Obr. 41 70. léta

Obr. 42 80. léta

Obr. 43 90. léta

⁵Definice stylu Vintage jsou různé, správně bychom však takto měli označovat výrobky z let 1920-1960. V módě se tato hranice dá rozšířit do roku 1980. Vintage by mělo být původní a mělo by mít takzvaného ducha doby. Retro jsou věci inspirované historií, ale nově vyrobené.

Krajky módu nikdy zcela neopustily, jen se v určitých obdobích stáhly do pozadí a čekaly na svůj návrat. Nikdy se například nepřestaly objevovat v kolekcích Haute Couture, ale v kolekcích Ready to wear jsme je zas až tak často nevidávali. V kolekcích velkých jmen jako je Alexander McQueen, Christian Lacroix, Valentino, Louis Vuitton a v mnoha dalších však nechyběly nikdy.

Další kategorií návrhářů, ke kterým krajka neodlučitelně patří, tvoří designéři, kteří se věnují svatební módě. Krajky se často objevují v tvorbě nejoblíbenější španělské svatební firmy jménem Pronovias, pro kterou navrhuje designér Manuel Mota. Záplavu krajek můžeme také sledovat v kolekcích libanonského návrháře Ellieho Saaba.

Alexander McQueen

U Alexandra McQueena jsme mohli v roce 2007 vidět kolekci pro jaro/léto pod názvem Sarabande. Kolekce je plná historických prvků a také krásných krajek. Zdrojem jeho inspirace jsou obrazy Velázquezovy nebo Goyovy.

McQueenův rukopis se i po jeho smrti snaží udržet Sarah Burton. Dá se říct, že její kolekce pro rok 2013 je inspirovaná specifiky katolické církve. Deset modelů je rozděleno do pěti podskupin - společenství, jeptišky, kardinálové, papežové a andělé. Vidíme zde krásné materiály s kombinací kovu ve formě jakýchsi flitrů, nebo pásků. Mezi těmito luxusními textiliemi nesmí chybět ani sněhobílá krajka.

Obr. 44 A. McQueen, Sarabande
2007

Obr. 45 A. McQueen, Sarabande
2007

Obr. 46 A. McQueen, Sarah Burton
2013

Christian Lacroix

Jak píše Sarah Mower, poslední přehlídka Lacroixovy kolekce „Podzim 2009“ byla jednou z nejdojemnějších citových performancí a sám autor se při závěrečném aplausu neubráníl slzám. V kolekci můžeme vidět inspiraci škrobeným okružím z obrazů vlámských mistrů 17. století, kterým odpovídá i barevnost kolekce.

Obr. 47 Christian Lacroix, poslední kolekce podzim 2009

Louis Vuitton

Teprve zde se dostáváme k nové tváři krajky. Dosud jsme se mohli dívat, jak návrháři zařazují do svých kolekcí klasickou, i když už samozřejmě strojově vyráběnou krajkou. V roce 2012 Marc Jacobs vytvořil pro Louise Vuittona velice vydařenou kolekci. Základní barvou je jemná bílá doplněná různými pastelovými barvami. Jedním z nejdůležitějších prvků kolekce je laserem vytvářená krajkou do organzy a z 20. let známé vrstvení krajkou. Dá se říci, že teprve tímto okamžikem zažívá krajkou svou renesanci.

Obr. 48 Marc Jacobs pro Louis Vuitton, spring 2012

Valentino

Pro jaro/léto 2012 vytvořila dvojice designérů Pier Paolo Piccioli a Maria Grazia Chiuri kolekci, která krajkou rovněž posouvá do jiné dimenze. Při tvorbě této kolekce se autoři nechali inspirovat Mexikem počátku 20. století. Dle vyjádření samotných tvůrců nešlo ani tak *“o geografické místo, jako spíše o stav mysli”*. Mezi použité materiály v kolekci patří například bavlněná krajka nebo kůže. Zajímavým prvkem kolekce byly šaty s ručně malovanými motivy květin, který dal celé kolekci folklorní nádech a sentimentalitu ručních prací, které dnes vidíme jen zřídka.

Obr. 49 Pier Paolo Piccioli a Maria Grazia Chiuri pro Valentino, spring 2012

⁶ Nicole Phelps, Louis Vuitton, spring 2012 - ready to wear, www.style.com

K současnému světu módy patří dnes už neodmyslitelně obchodní sítě typu H&M, Zara a jiné. Tyto firmy mají velký zájem o to, aby mohly zákazníkovi nabídnout co nejširší množství produktů. Proto zde najdeme klasické mužské a ženské kolekce, kolekce fashion pro mladistvé i stálou klasiku v podobě džínových kolekcí. Zmíněné obchodní sítě dnes svůj sortiment rozšiřují i o nabídku kosmetiky a módních doplňků.

Také tyto firmy objevily to, nač už v roce 2007 začal upozorňovat Alexander McQueen, že ženy po létech znovu zatoužily po romantice a něžnosti. Velké řetězce pohotově zareagovaly na to, že se na předváděcích molech opět objevily krajky. Proto nastávající sezóna jaro/léto 2013 sebou přináší obchody plné krajkových topů, šatů, sukní i šortek. Nejedná se sice o velkou kvalitu, ale tyto levné materiály alespoň v představách spotřebitele evokují křehkost a nádheru ručně zhotovených krajk.

V roce 2004 H&M zahájilo spolupráci s návrhářem Karlem Lagerfeldem a poté i s dalšími umělci, jako je Stella McCartney, Vicor&Rolf, Chloé, Versace... Jako poslední slavil v roce 2012 svůj velký úspěch Martin Margiela. Tímto marketingovým tahem si H&M zajistilo velký úspěch, protože tak střední vrstvě zprostředkovalo možnost oblékání značek zvučných jmen za přijatelné ceny. Tímto způsobem se také z předváděcích mol zpět na pulty a tím i mezi širokou veřejnost dostala zpět krajka, pro kterou tak nastává období „velkého návratu“.

3.1 Revoluční technologie

Pokrok v oblasti vědy a techniky přináší nové možnosti i designérům. O jedné z novějších technologií jsme se již zmínili v souvislosti s využitím laseru v oděvním průmyslu. Oblíbenou moderní technikou k vyrábění krajk z nových netradičních materiálů je vysekávání vzoru do kůže. Tato technologie bývá nejčastěji aplikována při výrobě obuvi, nebo kožené galanterie /pásky, kabelky, peněženky.../ Své uplatnění našla i při výrobě moderních oděvů.

V této souvislosti bychom neměli opomenout inovátorku, která vytváří moderní pohled na Haute Couture. Kombinuje techniku jemných ručních prací s digitálními technologiemi.

Iris van Herper - „Normal rules don't apply.....“ (Normální pravidla neplatí.....)

Při vytváření modelů se soustřeďuje na ženské tělo. Chce vystihnout jeho podstatu a emoce a pokouší se o rozšíření tvaru ženského těla v detailu. Oživuje stará zapomenutá řemesla a inovuje je materiály budoucnosti.

"Pro mě je móda výrazem umění, které je mi velmi blízké a souvisí se mnou a s mým tělem. Vnímám ji jako výraz své identity kombinovaný s náladami, touhami a kulturním prostředím. V celé své práci se snažím, aby bylo zřetelné, že móda není jen funkční záležitostí bez obsahu, či pouhým obchodním nástrojem, ale uměleckým sebevyjádřením módních tvůrců. Ráda bych na svých modelech ukázala, že móda může mít i přidanou hodnotu, že může být nadčasová a že idea navrženého modelu může být stejně důležitá, ne-li důležitější než jeho pozdější užitková hodnota. Volba oblečení nabízí vzrušující a naprosto nezbytnou formu sebevyjádření. Se sloganem "Tvar následuje po funkci" prostě nesouhlasím. Naopak, zjistila jsem, že formy doplňují a mění tělo a emoce. Pohyb, tolik důležitý pro tělo, je stejně významný i v mé tvorbě. Kombinováním struktury a materiálů s novými technologiemi se v navrhovaných oděvech snažím realizovat optimální napětí a pohyb.“

Iris van Herper, kvůli své vášni využívat nové technologie a materiály, spolupracuje se spoustou umělců a vědců. Ve svých nejnovějších kolekcích pracuje s 3D tiskem. Už v roce 2011 představila krajkové šaty inspirované lidskou kostrou. Vytvořila je pomocí 3D tisku. Svou poslední práci nedávno, coby hostující člen Chambre syndicale de la Haute Couture, představila v Paříži. Pozornost si zde získala šaty inspirovanými zkoumáním elektřiny z lidského těla a tištěnými flexibilními 3D šaty. Tyto flexibilní šaty jsou považovány za

velkou revoluci v oděvní tvorbě. Můžeme se tedy ve 21. století těšit na zcela nové materiály a revoluční technologie krajkové výroby?

Obr. 50 krajkové šaty, 2011

Obr. 51 revoluční šaty, 2013

Obr. 52 kolekce Voltage, 2013

Obr. 53 elektřina v těle, 2013

Obr. 54 kolekce Crystallization, 2010

Obr. 55 kolekce Voltage, 2013

3.2 Krajka 21. století

⁷Můj menší průzkum ukázal, že se vnímání krajky ani po létech příliš nezměnilo. K ženě prostě krajka vždy patřila, patří a patřit bude. Většina žen si krajku v podobě vkusných detailů dokáže představit i na denním oděvu, celé krajky by však ženy raději viděly na oděvu společenském.

A spodní prádlo? Můj průzkum potvrdil, že krajkové spodní prádlo nosíme my ženy opravdu spíše kvůli mužům a využíváme jej nejčastěji pro intimní chvíle. Většina dotázaných se však shodla na tom, že pro denní nošení krajkové prádlo moc příjemné není. Za zmínku možná ještě stojí, že při zvyšujícím se věku dotazovaných žen se odpověď postupně měnila v prosté „ne“. Jedna z nich dokonce uvedla: „Dávám přednost pohodlí (po 20 letech manželství☺). Dříve bych nosila i škrábavou krajku.“

Ženy krajku milují. Jsou si vědomy toho, že s ní mají mnoho společného. V dotaznících například několikrát zaznělo, že žena vyžaduje, stejně jako krajka, něžné a opatrné zacházení.

⁷ Celé dotazníky, jsou přiloženy v přílohách.

3.3 Fragile

Ve své kolekci Fragile jsem chtěla ženám připomenout, že jsme pořád ty éterické bytosti toužící po luxusu a kráse. Žena 21. století je už sice možná ženou silnou, smyslnou a vášnivou, přesto by, v souladu se svojí ženskostí, měla i nadále zůstat něžnou, tajuplnou a křehkou. Krajka mne v mé tvorbě inspirovala proto, že má obdobné vlastnosti.

Kolekce Fragile vznikla v minulém roce jako semestrální práce na téma folklor. Protože mě vždy zajímaly rukodělné techniky a ke krajce mám velice blízko, rozhodla jsem se věnovat krajkářskému umění.

Pokusila jsem se o jakýsi transfer krajky do moderního oděvu. T toho důvodu jsem se také začala zajímat o moderní technologie. Věděla jsem, že chci vytvořit krajkou z přírodního materiálu. Poté, co jsem zvolila vlnu, se však ukázalo, že si moderní technologie rozumí spíše s „moderními textiliemi“. Vlněný flauš s částečnou příměsí polyesteru se ukázal jako nevhodný a to nejen kvůli svému dlouhodobému zápachu. Nakonec se jako nejvhodnější ze všech materiálů vyprofilovala jehněčí kůže. Koženou krajkou vytvořenou laserem jsem doplnila průsvitným hedvábím, to vše v béžových, bílých a šedavých odstínech.

Jsem žena z mlhy utkaná,

svůj obrys halím černou tmou.

Jsem stín, tančím až do rána,

kdy v harmonii s prázdnotou, mizím.

Jsem slza, zrcadlím svůj svět.

Jsem nehynoucí pouštní květ.

Jsem křehká, stejně silná zdám se, když něžnou krásou odívám se.

Jsem.

Jsem žena.

Obr. 56 kolekce Fragile, 2012

Obr. 57 kolekce Fragile, 2012

Obr. 58 kolekce Fragile, 2012

Obr. 59 kolekce Fragile, 2012

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 KŘEHKÁ

Kolekce Fragile se stala výchozím tématem i pro mou diplomovou práci. Přemýšlela jsem totiž, že by ženy svou křehkost a něžnost nemusely projevovat jen při volbě oděvů k mimořádným společenským příležitostem, ale také při odívání v běžném životě.

Nechtěla jsem prostě zůstat jen u pocitů.

Tak vznikla kolekce „Křehká“, která je přizpůsobena běžným potřebám žen žijícím ve 21. století. Celou kolekci provází irská krajka z počátku 20. století, jako vzpomínka na tradici, folklor a řemeslo.

4.1 Inspirace

Majitelka malého obchůdku v přímořském francouzském městě Nantes byla velice vstřícná, pozorná a ochotná. Zaujalo mne, s jakým nadšením nám ukazovala své krajkové poklady. Ze všech možných krabiček, šuplat a šuplíků na stůl vyndávala další a další krajky. Šlo o originály. Každý z nich doslova voněl historií a určitě měl i svůj příběh. Vášnivá sběratelka krajek se nám o překot snažila sdělit co největší množství zajímavých informací.

Právě to byl jeden z důvodů, proč právě u ní zakoupená irská krajka se stala jedním z inspiračních zdrojů k mé diplomové práci.

4.2 Popis kolekce

Kolekce Křehká je určena všem ženám 21. století, které i v pracovním týdnu chtějí vypadat jemně a citlivě a přitom zůstat ženami silnými emancipovanými.

Kolekce obsahuje dvanáct modelů. Je jednoduše kombinovatelná, záleží na nositelce, jaké kombinace zvolí.

První modely kolekce se skládají z jednoduchých bavlněných a hedvábných šatů. Objevují se buď samostatně, nebo společně s vestami, saky, nebo kabátky.

Jedním z materiálů zvolených pro vrchové oděvy je koženka. Kolekce by měla být dostupná většině žen, proto jsem kůži z kolekce Fragile nahradila luxusní koženkou. Při výrobě koženkové krajky jsem postupovala stejně jako u předešlé kolekce. Za pomoci laseru jsem do koženky vypálila motivy irské krajky.

Oděvy z první části mé kolekce jsou jemné, měkké a splývavé, podtrhující křehkou stránku krajky a tím i ženy.

Abych zvýraznila skutečnost, že krajka navzdory své křehkosti, stejně jako žena, leccos vydrží, jsem kolekci „Křehká“ doplnila o materiál, který může na první pohled působit jako neopren. I zde jsem využila moderní techniky a vytvořila tak „neoprenovou“ krajku.

„Uvnitř žena křehká a jemná, navenek silná a pevná.“

Celou kolekci spojuje drobný prvek v podobě pásku, nebo jiného šperku, který je tvořen již zmiňovanou původní irskou krajkou. Tento detail provází celou kolekci a je malým odkazem k původní krajkářské tradici. Hodně dlouho jsem přemýšlela nad tím, jakou technologií krajkou ochránit a zachovat ji tak pro další generace. Nakonec zvítězil postup zalévání krajky do křišťálové pryskyřice.

4.3 Materiály

V celé kolekci jsem se snažila udržet přírodní materiál, konkrétně hedvábí, které jsem použila i v kolekci Fragile. Potřebovala jsem však, aby modely byly odolnější a tím vhodné pro běžné nošení. Proto jsem u většiny spodních oděvů vsadila na směs bavlny, hedvábí a příměs polyesteru.

V kolekci je dále použita koženka, která obsahuje 96% polyesteru a 4% polyamidu.

Další materiál použitý v mé kolekci je složen z bavlněného úpletu a pěnového molitanu se syntetickým nízkým chlupem. Protože je oboustranní (tzv. doubleface), dají se oděvy z něj vytvořené nosit oboustranně. Při udržování tohoto materiálu by bylo vhodnější spolehnout se na služby specializované čistírny.

4.4 Nové technologie

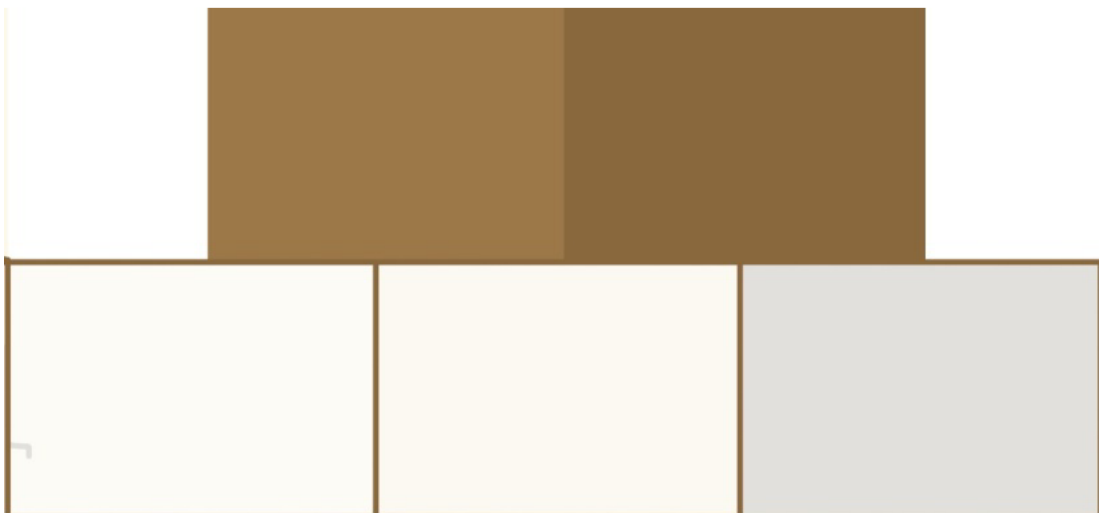
Nové technologie jsem si vyzkoušela již v minulé kolekci Fragile. Myslela jsem, že mám vyhráno a že to už nebude nic složitého. Opak byl pravdou. Znovu jsem bojovala s technikou, konkrétně s laserem, s materiály a se složitostí vzoru. Ale nakonec se vše podařilo. Dalo by se s tím pracovat ještě dál a tím posouvat hranice. Otevírá se zde spousta nových možností.

Dalším procesem mého malého výzkumu se stala výroba doplňků. První pokusy o zalévání krajky nebyly moc zdařilé, nejen kvůli nevyváženému poměru pryskyřice a tužidla, ale i kvůli nevhodným formám. Ukázalo se, že nákup již hotových forem potřebného tvaru a velikostí není realizovatelný. Nakonec jsem se přes ručně vyrobené formy z latexu a jiných pomocných materiálů dostala k silikonové formě na pečení, která se ukázala jako nejvhodnější.

4.5 Barevnost

Celá kolekce se nese v duchu neutrálních barev od bílé – tak zvané Ivory, přes smetanovou, světle šedou až ke hnědé.

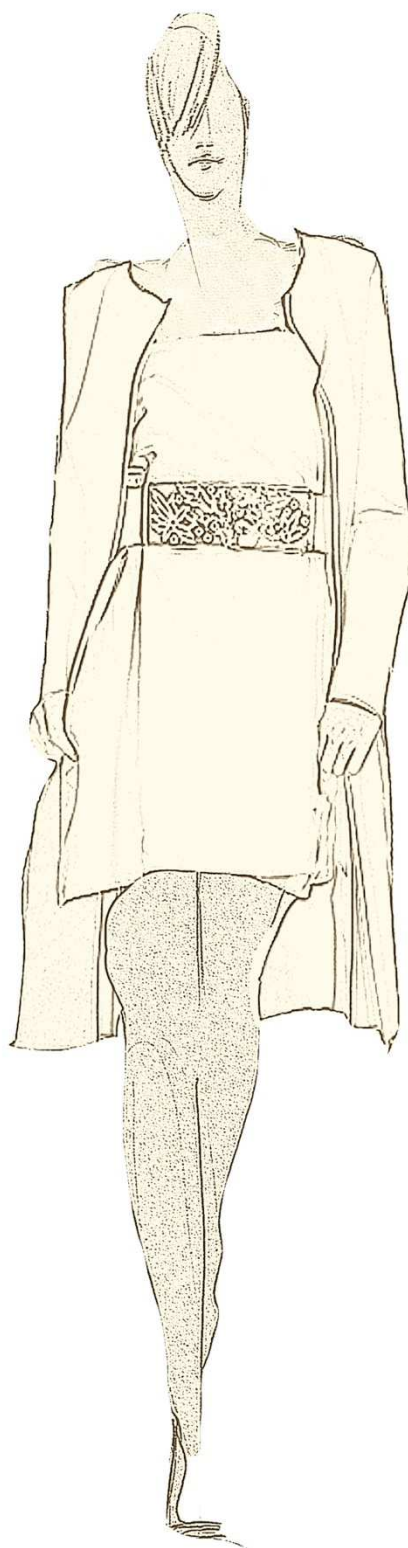

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

5 KOLEKCE

5.1 Skici

5.2 Fotodokumentace

ZÁVĚR

Cílem celé této práce bylo vytvořit podněty k zamýšlení, možná nejen pro ženy, ale i muže. Prostřednictvím své nové kolekce, podhalující kladné a možná i záporné stránky ženské podstaty, bych těm, kteří se nad ní budou zamýšlet, umožnila malé nahlédnutí do ženského nitra.

Chtěla bych podpořit ženy, aby se nebály být silnými, prakticky založenými osobnostmi a přitom zůstat i nadále křehkými a něžnými bytostmi. Možná se i kvůli tomu, že emancipace v současném světě tolik pokročila, praví gentlemani stahují do pozadí.

Zkusme proto my ženy v sobě probudit onu křehkou bytost, která navzdory své příslovečné odolnosti potřebuje péči a lásku.

Závěrem snad ještě malý apel na muže. Řečeno slovy německého teologa Bruno Bauera: „Ženy musí být milovány, mají – li zůstat krásné“.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Arsenjevodá Zuzana - Irská krajka, Computer Press, 2008, ISBN: 978-80-251-18
- Gilles Lipovetsky - Říše pomíjivosti, Prostor, s.r.o., Praha 2010, ISBN: 978-80-7260-229-2
- The Collection of the Kyoto costume institute – Fashion, A History the 18th to the 20th Century, Volume I, Volume II, Taschen, Köln 2011, originál edition, Kyoto 2002, ISBN: 978-3-8228-2763-5
- Eva Uchalová, Zora Damová, Viktor Šlajchrt - Pražské módní salóny 1900 – 1948, Arbor Vitae, Praha 2011, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 2011 ISBN: 978-80-7101-107-1, ISBN: 978-80-87164-82-2
- Helena Jarošová - Ludmila Kybalová - Současná česká móda, Allcore spol s.r.o., Praha 2002, ISBN: 80-903151-0-0
- Ludmila Kybalová - Současná krajka (Soudobé české umění), Odeon, Praha 1981, ISBN: 01-506-81
- Gail Baughová – Encyklopedie Textilních materiálů, Příručka módního návrháře, Slovart, 2012, ISBN: 978-80-7391-616-9
- Jana Máchalová – Budiž móda, nakladatelství Brána, 2012, ISBN: 978-80-7243-608-8
- Olivier Saillard, Anne Zazzo – Paris Haute couture, Skira Flammarion, Paris 2012, ISBN: 9782081286054
- BooQs – Retro Fashion, booQs publisher bvba, Antwerp 2011, ISBN: 978-94-60650-55-0
- Alena Vondrušková, Iva Prošková – Krajkářství, Grada Publishing, a.s., 2004, ISBN:80-247-0670-9

Internetové zdroje:

www.wikipedia.org

www.wikipedia.cz

www.google.com

www.knihy-a.cz

www.nceden.cz

www.irisvanherpen.com

www.style.com

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1 Krajkové pleteniny, Encyklopedie textilních materiálů, Gail Baughová
- Obr. 2 zlatá krajka, celoplošná krajka, paličkovaná krajka, Encyklopedie textilních materiálů, Gail Baughová
- Obr. 3 krajkovina, Encyklopedie textilních materiálů, Gail Baughová
- Obr. 4 Lemovací krajky, krajkové aplikace, Encyklopedie textilních materiálů, Gail Baughová
- Obr. 5 Benátské lemovací krajky, Encyklopedie textilních materiálů, Gail Baughová
- Obr. 6 Císařovna Josefína, korunovace, 1804, www.knihy-a.cz
- Obr. 7 Císařovna Marie Luisa, svatební šaty, 1810, cs.wikipedia.org
- Obr. 8 Závoj Marie Luisy, 1810, commons.wikimedia.org/wiki/
- Obr. 10 Svatební šaty, 1845, Fashion, Kyoto Costume Institute
- Obr. 11 Princess dress, 1880, Fashion, Kyoto Costume Institute
- Obr. 12 Turnýra s krajkou, 1880, Fashion, Kyoto Costume Institute
- Obr. 12 Odpolední šaty, 1900, Pražské módní salóny 1900 – 1948, U (M)P
- Obr. 13 Lucile, večerní róba, 1919, Paris Haute couture, Olivier Saillard, Anne Zazzo
- Obr. 14 Lucien Lelong, Robe n°188, 1925, Paris Haute couture, Olivier Saillard, Anne Zazzo
- Obr. 15 Odpolední šaty, 1928 – 1930, Pražské módní salóny 1900 – 1948, U (M)P
- Obr. 16 Malá večerní toaleta, 1930 – 1932, Pražské módní salóny 1900 – 1948, U (M)P
- Obr. 17 Rodinné foto, šaty s krajkovým límečkem, 1941, soukromý archiv
- Obr. 18 Christian Dior, 1956, <http://pinterest.com/lamiess/classy-dresses/>
- Obr. 19 Christian Dior, 1963, <http://pinterest.com/lamiess/classy-dresses/>
- Obr. 20 Cristobal Balenciaga, 1961, Fashion, Kyoto Costume Institute
- Obr. 21 Romeo Gigli, 1991, Black coat, Fashion, Kyoto Costume Institute
- Obr. 22 Iška Fišárková, pánská košile, 1991, Současná česká móda, L. Kybalová, H. Jarošová

Obr. 23 Radka Kupková, živůtek s šitou krajkou, 1985, Současná česká móda, L. Kybalová, H. Jarošová

Obr. 24 Jiřina Pivoňková, paličkovaný límec, 1997, Současná česká móda, L. Kybalová, H. Jarošová

Obr. 25 Vamberecké děti, začátek 20. stol., Krajkářství, A. Vondrušková, I. Prokopová

Obr. 26 Valencienská krajka česká, Krušné hory 17. stol. Krajkářství, A. Vondrušková, I. Prokopová

Obr. 27 Valencienská krajka, Francie, 18. stol., www.google.com

Obr. 28 Krajka Duchesse, 19.stol., www.google.com

Obr. 29 Krajka Chantilly, 1865, www.google.com

Obr. 30 Jihočeská vláčková krajka, 18. stol. Krajkářství, A. Vondrušková, I. Prokopová

Obr. 31 Vláčková krajka ze Strážova, 19. stol. Krajkářství, A. Vondrušková, I. Prokopová

Obr. 32 Vamberečtí výrobci krajek, konec 19. stol. Krajkářství, A. Vondrušková, I. Prokopová

Obr. 33 Poduška s vláčenkou, www.google.com

Obr. 34 Vamberecká škola, poč. 20. stol, Krajkářství, A. Vondrušková, I. Prokopová

Obr. 35 Krajkový závěs, 2012, Archiv Vambereckého muzea

Obr. 36 20. léta, Retro Fashion, BooQs

Obr. 37 1930 – 45, Retro Fashion, BooQs

Obr. 38 40. léta, Retro Fashion, BooQs

Obr. 39 50. léta, Retro Fashion, BooQs

Obr. 40 60. léta, Retro Fashion, BooQs

Obr. 41 70. léta, Retro Fashion, BooQs

Obr. 42 80. léta, Retro Fashion, BooQs

Obr. 43 90. léta, Retro Fashion, BooQs

Obr. 44 A. McQueen, Sarabande, 2007, www.style.com

Obr. 45 A. McQueen, Sarabande, 2007, www.stlye.com

Obr. 46 A. McQueen, Sarah Burton, 2013, www.style.com

Obr. 47 Christian Lacroix, poslední kolekce podzim 2009, www.style.com

Obr. 48 Marc Jacobs pro Louis Vuitton, spring 2012, www.style.com

Obr. 49 Pier Paolo Piccioli a Maria Grazia Chiuri pro Valentino, spring 2012, www.style.com

Obr. 50 krajkové šaty, 2011, <http://www.irisvanherpen.com>

Obr. 51 revoluční šaty, 2013, <http://www.irisvanherpen.com>

Obr. 52 kolekce Voltage, 2013, <http://www.irisvanherpen.com>

Obr. 53 elektřina v těle, 2013, <http://www.irisvanherpen.com>

Obr. 54 kolekce Crystallization, 2010, <http://www.irisvanherpen.com>

Obr. 55 kolekce Voltage, 2013, <http://www.irisvanherpen.com>

Obr. 56 kolekce Fragile, 2012, Veronika Bijoková, Eliška Kyselková

Obr. 57 kolekce Fragile, 2012, Veronika Bijoková, Eliška Kyselková

Obr. 58 kolekce Fragile, 2012, Veronika Bijoková, Eliška Kyselková

Obr. 59 kolekce Fragile, 2012, Veronika Bijoková, Eliška Kyselková

SEZNAM PŘÍLOH

- 1) ANKETA

PŘÍLOHA P I: ANKETA

Věk : 26, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: účetní

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? – ženskost, bílá barva
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? - ano
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? - ne
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? – lemování
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? – jemnost, preciznost, smysl pro detail, citlivost, vyžaduje opatrné zacházení

Věk : 26, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: Personalistika

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka?
Svetly krajkovany top ☺ nebo svatebni saty
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu?
ano
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem?
Ne (zatím ☺)
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila?
Asi jako soucast obleceni – sukne s krajkovym lemem nebo top, který by mel prvky krajky
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem?
Ano, pusobi na me elegantne – podtrhuje elegantnost, zenskost

Věk : 21, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: Studentka (+lektorka preventivních programů na zš)

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? záclony a spodní prádlo
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? ano, může být zajímavým oživením např. topů, šatů nehledě na styl oblékání
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? ano
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? hlavně jako spodní prádlo
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? ano, podtrhuje ženskou smyslnost a krásu, značí zájem ženy o to, aby se líbila mužům a zaujala je, protože díky složitosti vzoru a látky krajka takovou vlastnost má.

Věk :24, Místo bydliště: Praha 4, Zaměstnání: Managerka showroomu, školitelka

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? Spodní prádlo
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? Šatů určitě
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? Rozhodně
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? Nosím, jako spodní prádlo
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? Ano, je sexy

Věk : 49, Místo bydliště: Praha 4, Zaměstnání: odborný referent

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka?
Vamberk a moje sestřenice odtamtud, která krásně paličkuje.
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu?
Ani ne. Jsem sportovní typ a nedokáži si představit jít na tenisový kurt či do posilovny v krajkách :o)
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem?
Rozhodně ne. Asi jsem nikdy neměla štěstí na kvalitní krajku, ale mě krajka vždycky „kousala“.
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila?
Jen jemně jako drobnou aplikaci či ozdobu na oděvu. Třeba i na šperku. Nebo jako stuhu do vlasů.

5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem?

Ano, je něžná jako žena.

Věk : 31, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: obchodní manager

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Babiččin ubrus**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **ano**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **klidně**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Na šatech do práce jako vnější vrstvu**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem?
Ano, pokud si ji představím na jednoduchých šatech, dají jim šmrnc, na spodním prádle samozřejmě vypadá pěkně, pokud nejsou přeplácány barvy či typy krajek.

Věk : 27, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: . Fyzioterapeut

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Romantika, elegance**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ano a taky ji ráda do šatníku používám, pokud to lze.**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Ne, krajkové prádlo mi obvykle není příjemné na těle.**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Na sukních, topech, decentně jako zpestření, aby oblečení nebylo fádní.**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Ano je. Protož krajka je jeden z prvků oblečení resp. materiálů, který je vyhrazený výhradně ženám. Možná je to dáno i kulturně, historicky. Nicméně se mi pod ní skrývá romantika, něha, cit pro detail, zdobnost. Vše, co je vlastní spíše ženám.**

Věk : 47, Místo bydliště: Dolní Břežany, Zaměstnání: lékařka

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Jemný materiál, často ruční výroba, s výraznou zdobící funkcí, s dlouhou historií a s krajovými a národnostními specifiky. Použití široké, od domácnosti (dečky, ubrusy, kostelní rucha), na oděvech, na prádle. Nejbližší je mi užití krajky na oděvech často místo šperku nebo na prádle, krajku na předmětech v domácnosti (povlečení, dečky ap) nepoužívám vůbec, pokud je ale součástí kultury určité oblasti a setkám se s ní např v rakouském penzionu nebo na Madeiře na dovolené, nevádí mi.**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Součástí ano, celý oděv z krajky mi přijde hodně slavnostní (večerní šaty...)**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Přednost ne, mám prádlo asi v poměru 30% krajka, 70% praktické**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Na jedné části oděvu – doplněk topu, halenky, nebo samostatná krajková sukně s hladkým tričkem , nebo aplikace na kabelce,**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? **Ano. Pokud ano, tak v čem? Jemnost a exkluzivita materiálu a preciznost provedení nepřímou vybízí k ženskosti v chování, k péči o krajku i nositelku.**

Věk :18, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: student

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Bílé krajkové šaty**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **ano**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Ano, před dvěma měsíci jsem to zrovna udělala**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Zakomponovala bych ji do topu nebo**

trička, třeba krajka na dekoltu nebo krajkové rukávy mi přijdou dobré na každodenní nošení. Krajka na šátku je, myslím, také celkem variabilní a dá se dobře kombinovat.

- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Ano, v tom, že je jemná, něžná a způsob jak je strukturovaná působí křehce, ale přitom je pevná.**

Věk : 19, Místo bydliště: Karviná, Zaměstnání: Student

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Nádherný spodní prádlo, svatební šaty.**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Představit si to dokážu, ale maximálně jako malý oživení na halence.**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Ne.**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Když už bych musela, tak asi to spodní prádlo. Neumím si představit, že bych ji nosila každé den.**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Ano. V takový tý něžnosti ☺**

Věk : 28let, Místo bydliště: Kanada, Alberta, Zaměstnání: Leasing consultant

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Babicka a moje svatebni saty☺**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ano, ale s mirou**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Ne, ale muj muz ano☺**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Pouze jako doplněk, rukav, vypln, dam prednost pouze cene barve**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem ? **ANO, protože muzi ji nenosi**

Věk : 40, Místo bydliště: Neratovice, Zaměstnání: zdr. sestra

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **krajkové spodní prádlo, ozdoby nahalenkách, sukních**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ne, spíše na oděvu určenému ke slavnostním příležitostem**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **ne**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Nosila bych krajkové spodní prádlo, ale muselo by být pohodlné. Krajku bych mohla nosit i na halence, sukni či šatech, tzn. hlavně v létě. V zimních měsících si dokáži představit krajku na společenském oblečení – jinak běžně nosím kalhoty s halenkou a svetrem a tam bych ji nepoužila.**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **ne**

Věk : 45, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: zdr. sestra

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Babiččiny ubrusy a dečky, záclony, šaty od princezny, závoje a vlečky**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Určitě ano**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **To asi ne, krajka většinou škrábe**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Jako aplikaci na nějakou látku, nebo kombinace látky a krajkou**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Je , protože je jemná, bohatá, někdy se na ní musíme dívat pod drobnohledem, abychom uviděli motiv krajky, mnoho krajky pohromadě nedělá dobrotu, je jí moc. Jsou průhledné – zastřená krása. Musí se jí užít přiměřeně a výsledek je úžasný.**

Věk : 25, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: provozovatel kavárny

- Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Luxus, umění řemesla**
- Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Určitě!**
- Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Záleží na příležitosti. Na Denní nošení bezešvé. Na speciální příležitostu krajkové.**
- Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Asi jako oživení běžného oděvu, a jako dopněk.**
- Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Ano. Je hezky složitá a je třeba s ní zacházet velice něžně!**

Věk : 23, Místo bydliště: Sliach/Brno, Zaměstnání: student

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Šaty, spodné prádlo, top,**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **áno**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **áno**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Na tričku, šatách, příp. na kabelce**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Je jemná, ženská, na jedné straně nenápadná a přitom je zajímavá**

Věk :62, Místo bydliště:Vlašim, Zaměstnání:

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **pavučinka**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **ne**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **ne**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **jako kapesníček do kapsičky**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Ano,křehkost a něha**

Věk : 20, Místo bydliště: Praha, Zaměstnání: student

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Spodní prádlo, svatební šaty**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ano**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Ano**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Na tričku, do vlasů, spodní prádlo, šaty**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Krajkou se dá vyjádřit jemnost, cudnost, ale zároveň je i strašně sexy.**

Věk : 25 let, Místo bydliště: Turnov, Zaměstnání: Učitelka v MŠ, nyní mateřská dovolená

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Spodní prádlo, šaty, tílko, sukně**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ano**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Dávám přednost krajkovému prádlu, velmi se mi líbí a cítím se v něm dobře.**
- 4) Kdybyste měla denně krajku nosit. Jak byste ji použila? **Na spodní prádlo, lem sukně, našité na oblečení, ozdoba do vlasů, na boty, legíny, krajkové bolerko...**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Ano, krajka se k ženám hodí. Je elegantní a smyslná. Mužům se tento materiál na ženách velmi líbí.**

Věk : 49, Místo bydliště: Praha 10, Zaměstnání: asistentka

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Elegance.**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ano, někdy i je.**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Dávám přednost pohodlí (po 20 letech manželství☺) Dříve bych nosila i škrábavou krajkou.**
- 4) Kdybyste měla denně krajkou nosit. Jak byste ji použila? **Jako součást topu, případně šálku.**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Jistě. Umožňuje decentně zdůraznit ženské půvaby, je nádherná.**

Věk :46, Místo bydliště:PRAHA, Zaměstnání: ADMINISTRATIVNÍ PRACOVNÍK

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Vybaví se mi široká bílá vyšívaná krajková sukně.**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ano.**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Ano.**
- 4) Kdybyste měla denně krajkou nosit. Jak byste ji použila? **Na spodní prádlo, šaty**
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem? **Je jemná, elegantní.**

Věk, Místo bydliště: Praha, New York, Zaměstnání: Zpěvačka

- 1) Co se vám vybaví, když se řekne slovo krajka? **Sex**
- 2) Dokážete si představit, že by byla krajka součástí vašeho běžného oděvu? **Ano**
- 3) Dáte přednost krajkovému prádlu před bezešvým a praktickým prádlem? **Jelikož krajka není zrovna pohodlná záležitost, používám krajkové prádlo většinou spíše při intimních chvílích s partnerem, než k běžnému nošení**
- 4) Kdybyste měla denně krajkou nosit. Jak byste ji použila?
Jakkoli. Jako punčochy, šátek, čelenku do vlasů, sametku na krk, šperk, tkaničky do sportovních i elegantních bot, rukávník, bolerko nebo jako aplikaci na jakémkoli oblečení, spodním prádle, kabelce či botách
- 5) Je pro vás krajka symbolem ženskosti? Pokud ano, tak v čem?
Ano, rozhodně, je ženská do nejmenšího detailu, něžná, působí elegantně a luxusně a každá opravdová dáma by ji měla mít ve svém šatníku